

Horváth Zoltán¹

A KATASZTRÓFAVÉDELEM LOGISZTIKAI TÁMOGATÁSI FOLYAMATA, A HIVATÁSOS KATASZTRÓFAVÉDELMI SZERVEK SZEREPE A MEGVALÓSÍTÁS SORÁN

THE LOGISTICS SUPPORT PROCESS FOR DISASTER
PROTECTION, THE ROLE OF OFFICIAL DISASTER OR-
GANISATIONS IN IMPLEMENTATION

[HTTPS://DOI.ORG/10.30583/2022-3-4-155](https://doi.org/10.30583/2022-3-4-155)

Absztrakt

A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság felelős a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetekre háruló katasztrófavédelmi feladatok végrehajtásáért, amely elképzelhetetlen egy korszerű, működőképes, finanszírozható logisztikai támogató háttér nélkül. A védekezéshez szükséges erőforrások rendszere a nemzetgazdaság egészére épül, szervezeti háttérét pedig a hatályos katasztrófavédelmi szabályozások alapján a katasztrófavédelemben résztvevők összessége biztosítja. A logisztikai képességek megtervezése, megszervezése, műveleti időszaki koordinációja a védelmi igazgatás rendszerére épülő állami irányítási rendszert feltételez, valamint a logisztikai képességek megteremtése a felkészülési időszakban jelent elsődleges feladatot. A szerző ebben a cikkben arra keresi a választ, hogy az egységes katasztrófavédelem irányítási rendszerében hogyan valósul meg a védekezés logisztikai támogatási folyamata, valamint a katasztrófavédelem területén hogyan értelmezhető a termelői és fogyasztói logisztika. Továbbá, bemutatja a védekezés logisztikai támogatásában a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetek szerepét, logisztikai szervezeteit, azok feladatait és ismerteti a 2023. július 1-vel

---

¹ Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendvédelmi Tagozat, kiképző-évfolyamparancsnok, Nemzeti Közsolgálati Egyetem Katonai Műszaki Doktori Iskola, doktorandusz, e-mail: horvath.zoltan@uni-nke.hu; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8505-5339>

hatályba lépő törvényi változások lehetséges hatásait a katasztrófavédelem irányítási rendszerére, a logisztikai támogatás folyamataira.

Kulcsszavak: BM OKF, logisztikai támogatás, központi logisztika, BM OKF GEK, termelői és fogyasztói logisztika

Abstract

A state-of-the-art, operational, funded logistics support background is inconceivable for the implementation of the professional disaster management tasks of the National Directorate General for Disaster Management of the Ministry of the Interior. The creation of logistics capabilities is a primary task in the preparation period, the resource system of which is provided by the national economy as a whole, and its organizational background is provided by all those involved in disaster management in accordance with the applicable disaster management regulations. The planning, organization and periodic coordination of logistics capabilities presupposes a cooperating organizational background and a state management system based on the system of defense administration. In my article, I am looking for answers to the following questions: how the sectoral management of disaster management works, especially logistics processes, how the so-called producer and consumer logistics at the professional disaster management organization can be interpreted, and how the legal changes coming into force on 1 July 2023 affect disaster management system.

Keywords: BM OKF, logistic support, central logistics element, BM OKF GEK, producer and consumer logistics

Bevezetés

A katasztrófavédelem rendszerszemléletű megközelítése során megállapítható, hogy a három alrendszere (szervezeti, erőforrás- és feladatalrendszerek) egymással szoros kapcsolatban állnak. A művelési feladatok végrehajtása során átfogják a humán, az anyagi-technikai erőforrásokat és képességeket². Bár a szervezeti alrendszerben szereplők mindegyike rendelkezik valamilyen erőforrással és logisztikai képességekkel, de ahhoz, hogy a katasztrófák elleni védekezéshez a

---

² Alrendszerek értelmezése: Dr. Tóth Rudolf - Horváth Zoltán: A logisztikai támogatás helye, szerepe a hazai katasztrófavédelem rendszerében, Polgári Védelmi Szemle 2009. 1. szám; ISSN 1788-2168, 149. oldal

logisztikai műveleti támogatás megvalósuljon és a szükséges védekezési képességek kialakuljanak, minden szervezetnek képesnek kell lennie bizonyos szintű együttműködésre más szervekkel és szervezettekkel.

A katasztrófavédelmi törvényben³ a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF). sajátos, de egyben kiemelt helyet foglal el. Alaprendeltetése: a lakosság élet- és vagyoni biztonságának megőrzése, a létfontosságú anyagi javak, továbbá a nemzetgazdaság és a kiemelt kritikus infrastruktúra-elemek működőképességének védelme. A BM OKF a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter irányítása alá tartozó szerv⁴, amelynek feladata két nagyobb csoportra bontható. Az első csoportba tartoznak a katasztrófák megelőzése érdekében végrehajtandó hatósági, illetve az országos szakirányító feladatok. A második csoportba sorolhatók a bekövetkezett katasztrófák⁵ idején, illetve a polgári veszélyhelyzetekben a tényleges mentési feladatok megszervezése, irányítása, részvétel saját szervezeteivel és a rendelkezésére álló képességekkel a védekezésben, valamint a károk helyreállítási, újjáépítési feladatai megvalósításában való közreműködés.

A BM OKF az állami, az önkormányzati, a gazdálkodó szervezetek összes erőforrását, valamint a különböző segélyeket és támogatásokat stb. magába foglaló úgynevezett erőforrás-alrendszerben megtalálható anyagi, technikai és pénzügyi feltételek felhasználásával és az abból képezhető logisztikai képességekkel tudja ellátni a felelőségi körébe tartozó, katasztrófák elleni védekezési feladatait.

A katasztrófavédelmi logisztika, valamint a műveletek komplex logisztikai támogatása nem nélkülözheti a teljes társadalmi összefogást sem. Vagyis, a társadalom legyen kellően felkészült és együttműködő

---

³ A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.)

⁴ Kat. 8. § (1) bekezdés

⁵ Kat. 3. § (5) pont - „Katasztrófa: a veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetve e helyzet kihirdetését el nem érő mértékű olyan állapot vagy helyzet, amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeit, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket olyan módon vagy mértékben veszélyezteti, károsítja, hogy a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit, és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételét igényli.”

a feladatok végrehajtásakor, ezáltal biztosítva az állam minden körülmények között megvalósuló irányító és koordináló feladatellátását.

A katasztrófák elleni hatékony védekezéshez szükséges logisztikai támogatással szembeni követelmények az alábbiakban foglalhatók össze:

- rendelkezzen megfelelő integráló képességgel;
- legyen megbízható és működőképes;
- legyen képes a feladatok végrehajtása érdekében létrejövő együttműködés támogatására;
- legyen fenntartható, finanszírozható és költséghatékony;
- tegye lehetővé a logisztikai folyamatok tervezhetőségét, biztosítsa a végrehajtás kiszámíthatóságát és ellenőrizhetőségét.⁶

Ahhoz, hogy a BM OKF logisztikai rendszere betöltse szerepét és elérje létrehozásának célját, szükséges, hogy megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésére a feladatok végrehajtásához, mivel humán, anyagi-technikai, pénzügyi, információs erőforrások nélkül a védekezés hatékony megszervezése és végrehajtása nem valósulhat meg. Ebben a cikkben bemutatom, hogy hogyan valósul meg az egységes katasztrófavédelem irányítási rendszerében a védekezés logisztikai támogatási folyamata, továbbá hogyan változik meg a katasztrófavédelem irányítási rendje a 2023. július 1-vel hatályba lépő törvényi változások tükrében. Végezetül bemutatom, hogyan értelmezhető az úgynevezett termelői és fogyasztói logisztika a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetnél, és milyen szervezeti elemeken keresztül valósítható meg a hatékony műveleti logisztikai támogatás.

Az egységes katasztrófavédelem irányítási rendszere, a védekezés logisztikai támogatási folyamata

A fegyveres és rendvédelmi szervek irányítási és vezetési rendjére jellemző a központosított irányítási és a törzskari vezetési rend érvényesülése, a teljeskörűsége törekvő szabályozottság, a végrehajtási rendszabályok ellenőrzött betartása, a vezetési és a végrehajtói szintek éles elkülönítése, valamint a feladatok felosztási rendjének

---

⁶ TÓTH-HORVÁTH 2009. 156. oldal

megléte, azok szigorú elkülönítettsége.⁷ Ezen szervezetek műveleti biztosítási feladatainak megszervezése egy olyan logisztikai szervezeti háttérrel igényel, amely nem nélkülözheti a gazdálkodó szervezetek által alkalmazott polgári logisztika módszereit, működési és folyamat-szervezési logikáját.

A vállalatirányítás szempontjából vizsgálva a logisztikai rendszert és feladatait, ezek közé tartozik a tervezéshez szükséges adatok gyűjtése, azok feldolgozása, a termelési-gyártási folyamathoz kapcsolódó információk folyamatos ellenőrzése, valamint a teljes folyamat alatti információ-szolgáltatás a végrehajtásban részt vevők és a teljes folyamatra vonatkozó visszacsatolás a menedzsment irányába.

A vállalati logisztikai feladatrendszerek irányítási és vezetési szempontból feloszthatók stratégiai, taktikai és operatív szintű feladatokra. Stratégiai szinten található a logisztikai menedzsment, taktikai és operatív szinten a beszerzés, a termelés, az elosztás, a hulladékkezelés és újrahasznosítás tervezési, szervezési és végrehajtási feladatainak halmaza, amelyek összességében azonosak a klasszikus ellátási lánc feladatrendszerének elemeivel. Eltekintve az ellátási lánc közgazdasági feladatainak bemutatásától, annak stratégiai, taktikai és operatív szintű feladatai az alábbiak szerint összegezhetők:

- stratégiai szinten történik a logisztikai célkitűzések meghatározása, vagyis a logisztikai, a controlling és információs-rendszerek megtervezése és irányítása, valamint a logisztikai szervezet kialakításának, működtetésének megszervezése, az irányítás rendjének kialakítása;
- taktikai szinten történik a logisztikai célkitűzések középtávú megvalósításának végrehajtása, vagyis a beszerzési rendszerek megtervezése és irányítása, valamint a beszállítások előkészítése, megszervezése, az alapanyag-raktár készletgazdálkodásának szervezése;
- operatív szinten történik a logisztikai folyamatok végrehajtásának irányítása, ellenőrzése, vagyis a termelés-támogatás teljes folyamatának végrehajtása, a tényleges beszerzési, raktározási, anyagmozgatási, munkahely-kiszolgálási, kommissiózási, csomagolási, hulladékgazdálkodási folyamatok végrehajtása.

---

⁷ [BALASKA-CZENCZER-FÓRIZS-HORVÁTH-KÓNYA-KOVÁCS-PALLO-SCHWEICKHARDT-SZAKÁCS](#) 2014. 15. oldal

Ha jellemezni akarnánk a polgári logisztikát, akkor ki kell emelni annak nyereségérdekeltségét, a haszonelvű működését. A fegyveres és rendvédelmi szervek esetében viszont a vállalati rendszerekre jellemző nyereségérdekeltségű működési jellemző nem értelmezhető. Ennek legfontosabb jellemzője az alaprendeltetés sikeres, megbízható módon történő végrehajtása. A katasztrófák elleni védekezés során a feladatok sikeres végrehajtása mellett ki kell emelni annak fenntartható finanszírozását és költséghatékonyságát, valamint a védekezési műveletek kiszámíthatóságát és ellenőrizhetőségét.⁸

A katasztrófavédelem irányítási rendszere, a logisztikai támogatás folyamata

Ahhoz, hogy a jogszabályokból levezethető elvek alapján kialakítható legyen a katasztrófák elleni védekezés logisztikai támogató rendszere, megvalósuljon annak működőképessége, ismerni kell az egységes katasztrófavédelem irányítás-vezetési rendszerét és a végrehajtó szervezetek szervezeti kialakítását.

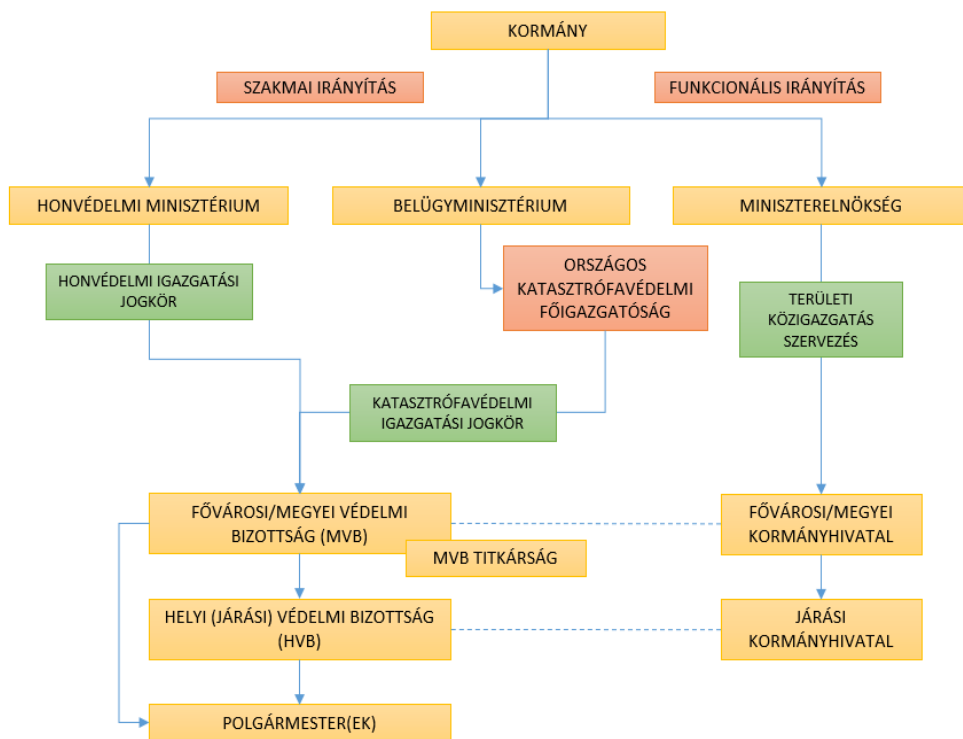
A honvédelem és a katasztrófavédelem nemzeti ügy, amely egységes állami irányítás mellett képes hatékonyan megvalósulni. Pataki Iván a témában írt cikkében⁹ ennek törvénybe foglalását rendkívül jelentős, mondhatni korszakváltó meghatározásként jellemezte. A központi irányítás az állami irányítás felelősségét jelenti, amely a védelmi igazgatás rendszerén keresztül valósul meg. Az egységes katasztrófavédelem egy komplex szervezet és feladatrendszer, amely a védelmi igazgatás¹⁰ rendszerében jelenik meg, egységes állami irányítás mellett.

---

⁸ TÓTH-HORVÁTH 2009. 156. oldal – a logisztikai követelmények alapján

⁹ Pataki Iván: A katasztrófavédelem kiindulópontja egy országos stratégia, Hadtudomány X. évfolyam 2000.december, 4. szám http://mht.eu/hadtudomany/2000/4_12.html

¹⁰ A védelmi igazgatás tervrendszerének bevezetéséről szóló 1061/2014. (II. 18.) Korm. határozat alapján: a védelmi igazgatás „a közigazgatás részét képező feladat- és szervezeti rendszer, amely az állam védelmi feladatainak megvalósítására létrehozott, valamint e feladatra kijelölt közigazgatási szervek által végzett végrehajtó, rendelkező tevékenység; magában foglalja a különleges jogrendre történő felkészülést, továbbá az említett időszakok és helyzetek honvédelmi, polgári védelmi, katasztrófavédelmi, védelemgazdasági, lakosság-ellátási feladatainak tervezésére, szervezésére, a feladatok végrehajtására irányuló állami tevékenységek összességét.”

1. számú ábra. A védelmi igazgatás rendszere¹¹

A *védelmi igazgatás* szervezeti eleme, a különböző irányítási szinteknek megfelelően, a katasztrófavédelmi igazgatás és a hatályos jogszabályok előírásai alapján, a hatáskörébe tartozó irányítási jogkörével vesz részt a katasztrófák elleni védekezés egységes irányításában. Az egységes katasztrófavédelmi rendszer szereplőinek feladatait gazdasági és logisztikai szempontból áttekintve, az alábbi megállapításokat tehetjük:

- a feladatok tervezése és végrehajtása, *beleértve a logisztikai feladatokat is*, központi, területi és helyi szinteken folyik, egységes állami irányítás mellett;
- a mindenkori Kormány az éves központi költségvetésben tervezi – *a logisztikai támogatás biztosítása érdekében* - a hazai és nemzetközi segítségnyújtásra fordítható előirányzat mértékét, valamint a katasztrófavédelem működési és fejlesztési pénzügyi forrásait¹². A katonai védelem és a katasztrófák elleni védekezés központi

¹¹ A szerző által készített ábra. (A szaggatott vonal a funkcionális kapcsolódást jelöli, a folyamos vonal a tényleges vezetés-irányítási struktúra egyfajta hierarchiájára utal.)

¹² Kat. 5.§ f) és g) pont

szervezeteinek (Magyar Honvédség és a BM OKF) irányítása a megfelelő ágazati minisztériumok útján valósul meg;

- a kormány, a BM és a védelmi igazgatás hatás- és jogköre a katasztrófák elleni védekezés során kiterjed az erőforrások felhasználásával kapcsolatban a nemzetgazdaság egészére. A nemzetgazdaság szereplői (az állami, az önkormányzati szervek és szervezetek, a magángazdaságok) alapvetően saját logisztikai szervezeteikkel és erőforrásainak felhasználásával közvetlenül vagy közreműködőként vesznek részt a katasztrófák ellen védekezés feladataiban;
- a védelmi igazgatás szereplői - bár rendelkeznek bizonyos pénzügyi és anyagi erőforrással, amelyek azonban nem elégségesek a védelmi feladatok ellátásához - a saját erőforrásaikat igénytámasztás útján egészítik ki;
- a polgármesterek, illetve a főpolgármester az illetékességi területükön irányítják és szervezik a felkészülés és a védekezés feladatait¹³. Ezen belül kiemelt feladatuk a Kat. végrehajtási rendelete¹⁴ alapján a gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség határozatban történő kijelölése; ezek igénybevétele a megyei/fővárosi védelmi bizottság elnöke és a polgármester jogosult¹⁵;
- a Kormány - javaslattételi és koordinációs jogkörrel - a külső fenyegetések kezelésére Honvédelmi Igazgatási Koordinációs Tárcaközi Munkabizottságot, a katasztrófavédelmi feladatok kezelésére Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottságot működtet, amelyek működési rendjében kiemelt szerepet kap a logisztikai támogatással összefüggő jelentési, igénylési feladatok koordinációja.

A védelmi feladatokkal összefüggő logisztikai támogatási rendszer létrehozásával kapcsolatosan két fontos jogi szabályozást emelek ki. Az első a Magyarország Alaptörvényében¹⁶ rögzített, úgynevezett anyagi szolgáltatási kötelezettség jogintézménye, a második a

---

¹³ Kat. 15.§ (1) bekezdés

¹⁴ A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.) egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kat. Vhr.) 78. § (1) bekezdés

¹⁵ Kat. 67.§ (2) bekezdés

¹⁶ Alaptörvény XXXI. cikk 6. pont: „Honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében - sarkalatos törvényben meghatározottak szerint - mindenki gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére kötelezhető.”

Nemzeti Biztonsági Stratégiában¹⁷ jelenik meg a „megfelelő nemzeti önerő¹⁸” igénye és a „*modern nemzeti ellenálló képesség kialakítása*¹⁹”.

A 2023. július 1-től hatályba lépő védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló törvény²⁰ (a továbbiakban: Vbö. tv) érinti a védelmi igazgatás rendszerét, illetve ehhez kapcsolódóan egyes alapidokumentumok részeit.

A védelmi és biztonsági tevékenység összehangolásáról szóló törvényi szabályozásból következő változások

A védelmi igazgatással összefüggő, eddig a Kat. és a Hvt. jogszabályokban szereplő különleges jogrendi intézkedésekre, illetve a védelmi tevékenységek irányítására, a védelmi igazgatás működésére vonatkozó szabályrendszer a jövőben a Vbö. tv-ben kap helyet. A Vbö. tv. VII. fejezete egységes szerkezetben határozza meg a védelmi és biztonsági igazgatás rendszerét. Megjegyzem, a VBö. tv alapján módosult a Kat. 3. § 11. pontja, megjelent a kiterjedt káresemény, mint fogalom. Ez a meghatározás egy össztársadalmi eseménykezelést fogalmaz meg, amelynek hatálya a védelmi és biztonsági igazgatási központi szerv koordinációs tevékenységének megkezdéséig tart²¹. A *katasztrófaveszély, mint a veszélyhelyzetet megelőző egyfajta emelt készenléti időszak, átalakul kiterjedt káreseményidőszak-jogesetre, módosítva a Kat. szabályozást 2023. július 1-től.*

Az új szabályozás meghatározza a védelmi és biztonsági igazgatás központi szervét²², amely egy összehangoló, koordináló központi

---

¹⁷ Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat (a továbbiakban: NBS)

¹⁸ NBS 30. pont

¹⁹ NBS 126. pont

²⁰ A védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény

²¹ 2021. évi CXXI. törvény az egyes belügyi tárgyú törvényeknek az Alaptörvény kilencedik módosításával, valamint a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvénnyel összefüggő módosításáról 5. § (1) bekezdés: kiterjedt káresemény „*olyan védelmi és biztonsági esemény, amelynek kezelése során elengedhetetlen az élet- és vagyonbiztonság megóvása érdekében a katasztrófavédelem, mint elsődleges beavatkozó irányításával az eseménykezelésben érintett szervezetek azonnali, összehangolt reagálása a védelmi és biztonsági igazgatás központi szervének koordinációs tevékenysége megkezdéséig.*”

²² Vbö. tv. 52.§ (2) bekezdés

elemként jelenik meg. Kádár Pál cikkében²³ ezzel kapcsolatban az alábbiak olvashatók: *„Az állandó központi szerv megteremtése jelentős lépés a korábban jellemző ad hoc munkacsoportoktól a jogilag magas szinten szabályozott, ezáltal valós felkészülési lehetőséget biztosító szervezeti megoldás irányába.”* Az újonnan felállítandó szervezet hivatott működtetni a nemzeti eseménykezelő központot²⁴ és irányítani a területi védelmi bizottságokat²⁵.

Kiemelt feladat lesz a jövőben - a felkészülés és a végrehajtás időszakában - az együttműködő szervezetek közötti közvetítés, a védelmi-biztonsági feladatok tervezése, a végrehajtás összehangolása, a tevékenységek értékelése. Kádár Pál megjegyzi, hogy a Vbő. tv *„nem lép minden területen az általa érintett ágazati szabályok helyébe, pusztán egységes igazgatási rendszerbe szervezi az egyes működési elemeket, valamint intézményesíti a központi koordináció lehetőségét, erősíti az összkormányzati válságkezelés képességét.”*²⁶

A koordinált együttműködés szükségességét támasztja alá a 2018-ban a Nemzeti Közszerológati Egyetem felkérése alapján lefolytatott KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosítószámú *„Jól szervezett közszérológati logisztika – állampolgári elégedettség”* elnevezésű kiemelt projekt. Ennek keretében a végrehajtott kutatás logisztikai oldalról vizsgálta azokat a területeket, amelyek gátolják az együttműködést, és a hivatásrendekkel közösen határozták meg a szorosabb együttműködéshez vezető utat. A kutatócsoport²⁷ a logisztikai támogatás oldaláról egy olyan integrált rendszerre tett javaslatot, amely képes hivatásrendi szinten, egységes tervezést és irányítást megvalósítani, valamint gazdaságosabbá és hatékonyabbá teheti az ország erőforrásainak felhasználását, ezáltal is növelve a logisztikai szervezettséget. Továbbá, képes az állami tartalékolásban a védelmi célú készletek harmonizációjára és ehhez is kapcsolódóan a beszerzés és a rendszerítés összehangolására. Összegzett véleményként a kutatócsoport megállapította: *„hogya a különleges jogrend valamennyi esetében nélkülözhetetlen a hivatásrendek szorosabb logisztikai együttműködése, amelyet a központi irányítás szintjéről kell indukálni.”*²⁸

---

²³ KÁDÁR 2022, 10. oldal

²⁴ Vbő. tv. 52.§ (2) bekezdés c) pont

²⁵ Vbő. tv. 53.§ (1) bekezdés

²⁶ KÁDÁR 2022, 9. oldal

²⁷ Ludovika Kutatócsoport tagjai: Dr. Báthy Sándor nyá. ezredes, a kutatócsoport vezető; Prof. Dr. Urbán Rudolf nyá. ddtbk., CSc, Dr. Derzsényi Attila alezredes, Horváth Zoltán t.ő. őrnagy

²⁸ BÁTHY-DERZSÉNYI-HORVÁTH-NÉMETH 2018, 27. oldal

Az állami és a nem állami szereplők együttműködésének szervezési felelőssége a védelmi és biztonsági igazgatás központi szervének hatáskörébe tartozik, melynek színhelye a Nemzeti Védelmi és Biztonsági Fórum²⁹. Ezzel megvalósul az összegazati és összetársadalmi együttműködés a védelem és biztonság fejlesztése, megújítása és tevékenységük összehangolása érdekében.

A védelmi és biztonsági célú tervezési rendszer új eleme

A védelmi és biztonsági célú tervezés a Kormány által kidolgozásra kerülő és az Országgyűlés által elfogadott Biztonság- és Védelempolitika Alapelveire, a Nemzeti Biztonsági Stratégiára, valamint az **Integrált Védelmi és Biztonsági Iránymutatásra**, illetve az ágazati és fenyegetés-specifikus stratégiákra és tervdokumentumokra épül³⁰.

A Biztonság- és Védelempolitika Alapelv hatályos szabályozása a 94/1998. (XII. 29.) OGY határozatban, a Nemzeti Biztonsági Stratégia a 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozatban található meg. Az ágazati tervdokumentumok közül ki kell emelni a hatályos 1393/2021 (VI.24) Korm. határozatban kihirdetett Nemzeti Katonai Stratégia okmányt, illetve a Kat. végrehajtási rendeletében, a 234/2011. (XI.10) Kormányrendelet alapján készülő veszélyelhárítási tervrendszer elemeit.

Az Integrált Védelmi és Biztonsági Iránymutatás egy új okmány, amely – a Vbö. tv indoklásában leírtak alapján a Nemzeti Biztonsági Stratégia végrehajtását szolgáló *„távlatos kormányzati feladatszabásokat és az ágazati stratégiák és tervdokumentumok kialakítását meghatározó követelményeket”* határozza meg, egyfajta keretszabályozás jelleggel. Így az ágazati stratégiák megtartása mellett, össz ágazati szinten egységesen kívánja érvényesíteni a felső szintű tervezés kereteit. Meg kell jegyezni, hogy a nemzetgazdaság mozgósítására és a tartalékolásra vonatkozó alapvető rendelkezések törvényi szintű megjelenése régóta váratott magára (a 2014-ben elkészült, de el nem fogadott és hatályba nem lépett gazdaságbiztonsági törvénytervezetre utalok itt). *Jelenleg egy 2003-as kormányrendelet szintjén szabályozott a kérdés*³¹. A Vbö. tv lehetőséget ad aktuális védelmi elvek mentén megalkotható korszerű, az ágazatok sajátosságaira és az ország működőképességének fenntarthatóságára hangsúlyt helyező új szabályozás kialakítására. A továbbiakban bemutatom a BM OKF irányítási

²⁹ Vbö. tv. 43.§ (1) bekezdés

³⁰ Vbö. tv. 22.§ (1) bekezdés (vastagítással jelölöm az új dokumentációs elemet)

³¹ A nemzetgazdaság védelmi felkészítése és mozgósítása feladatai végrehajtásának szabályozásáról szóló 131/2003.(VIII. 22.) Korm. rendelet.

sajátosságait, a logisztikai támogatás végrehajtásának szervezeti kialakítását.

A BM OKF irányítási rendszere, a logisztikai támogatás megvalósulása

A BM OKF 2000. január 1-én jött létre az első katasztrófavédelmi törvény³² alapján, így hazánkban egy jogilag szabályozott, egységes katasztrófavédelmi irányító szervezet került létrehozásra. Az első katasztrófavédelmi törvény nem tartalmazott taxatív szabályozást a logisztikai háttér megteremtésére, csak a védekezés költségeinek megtérítésére és fedezetére vonatkozóan rendelkezett³³.

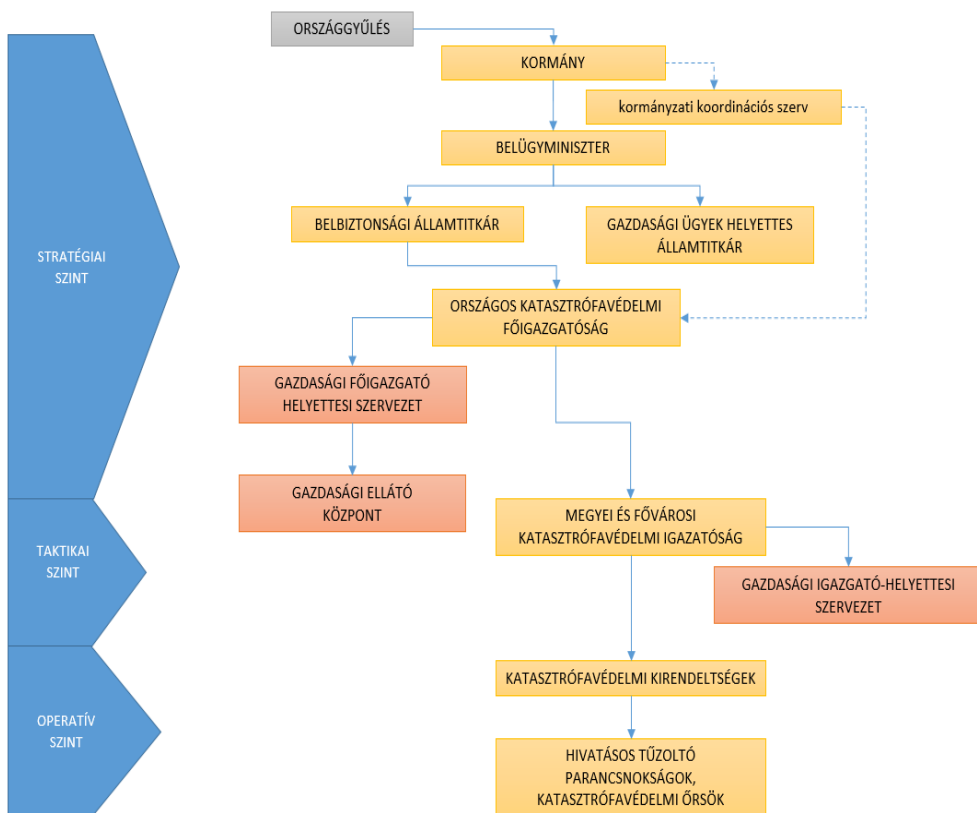
A 2010-es kormányváltást követően új Alaptörvény, új Hvt. és új Kat. került elfogadásra. Az új Kat. továbbra sem tartalmazott szabályozást a katasztrófavédelmi logisztikai támogatás rendszerére, de a Kat. Vhr.-ben már léteznek logisztikai tárgyú utalások, amelyek a veszélyhelyzeti tervezésre, valamint a tervezendő készlet típusaira, az induló és a központi készletekre, illetve a létfenntartáshoz szükséges anyagi javakra vonatkoznak.

Ezt követően megkezdődött a hivatásos katasztrófavédelmi szervezeten belül egy új logisztikai támogató rendszer szervezeti kialakítása és erőforrásainak létrehozása, melynek célja: a saját szervezeti és a nemzetgazdasági erőforrások összehangolt alkalmazásával legyen képes megfelelő logisztikai támogatást nyújtani különleges jogrendi időszakban a hivatásos katasztrófavédelem, valamint a polgári védelmi szervezetek részére a jogszabályban meghatározott feladataik ellátásához. *Ehhez új alapokra kell helyezni az induló készleteket, illetve újra kell gondolni a katasztrófavédelmi célú tartalékok szerepét*³⁴.

³² A katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló (1996. évi XXXI.), valamint a polgári védelemről szóló (1996. évi XXXVII.) törvények mellett, azok összefogása céljából jelent meg. A törvény (a IV. fejezet kivételével), valamint a végrehajtásáról rendelkező 179/1999. (XII.10.) Korm. rendelet és a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek katasztrófavédelmi feladatairól szóló 48/1999.(XII.12.) BM rendelet 2000. január elsején lépett hatályba.

³³ A katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. törvény 44-48.§

³⁴ HORVÁTH, 2020. 288.oldal: „A hivatásos katasztrófavédelmi szerv logisztikai rendszerének megújításakor cél volt a katasztrófavédelmi célú tartalékok újragondolása, kiemelten a meglévő tartalékok felülvizsgálata és a tényleges műveleti erőforrásokat biztosítani képes gazdasági háttér megújítása. Ez az újragondolt

2. számú ábra. A BM OKF irányítási rendszere³⁵

A hatályos jogszabályok alapján a BM OKF irányításának rendszerét a 2. ábra szemlélteti. A BM OKF stratégiai szintű irányítását az Országgyűlés, a Kormány és az ágazati minisztérium (a Belügyminisztérium) látja el a védelmi igazgatás rendszeréhez kapcsolódóan. Az irányítási szintek legfontosabb stratégiai feladatai az alábbiakban foglalható össze:

- az Országgyűlés sajátos irányítási jogkörében ellátja a jogszabályalkotás útján az ágazati és a szolgálati viszonyt szabályozó törvény, illetve a mindenkori éves költségvetési törvény elfogadását, valamint határozatban³⁶ rögzíti hazánk biztonság- és védelempolitikájának alapelveit;

tartalék magába foglalta volna a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet profiltisztított, inkurrencia-mentes saját készleteit, a civil, vállalkozói szférától a polgári jogi jogviszony mentén megvalósuló lebiztosításait és lekötött gyártási kapacitásait. Ezek tették volna lehetővé az azonnali beavatkozások időszaktól független végrehajtását.”

³⁵ A szerző által készített ábra

³⁶ Hvt. 19. § alapján

- békeidőben a Kormány a Belügyminisztérium útján látja el a BM OKF ellenőrzési és stratégiai irányítási feladatait. A belügyminiszter ezzel kapcsolatos feladatait a belbiztonsági államtitkár útján látja el.³⁷, viszont a katasztrófavédelmi célú költségvetési előirányzatok³⁸, valamint a központi rendeltetésű belügyi állami céltartalékok szakirányítása³⁹ a gazdasági helyettes államtitkár hatáskörébe tartozik.

A BM OKF logisztikai és gazdasági szervezeti elemeit a 3. ábra szemlélteti. A Kat. alapján a BM OKF főigazgatója, mint a hivatásos katasztrófavédelmi szerv vezetője, felelős a központi szervezet tevékenységért, valamint stratégiai szinten irányítja a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi és helyi szervei működését és szakmai tevékenységét. A BM OKF logisztikai irányításának elsődleges felelőse a gazdasági főigazgató-helyettes. Taktikai szinten helyezkednek el a BM OKF Gazdasági Ellátó Központ (a továbbiakban: BM OKF GEK), valamint a hivatásos katasztrófavédelmi szerv területi szervei, a megyei/fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságok. A megyei igazgatók irányítják az igazgatósághoz tartozó hivatásos tűzoltóságokat és a katasztrófavédelmi kirendeltségeket, felelősek a feladatokhoz rendelt költségvetési és logisztikai képességek meglétéért és felhasználásáért. A BM OKF GEK igazgatója, területi jogállású szervezet vezetőjeként, felelős a BM OKF, a KOK anyagi-technikai ellátásáért, illetve országos hatáskörében – a későbbiekben külön fejezetben tárgyalva – vezeti a megyei igazgatóságok megerősítő logisztikai támogatását.

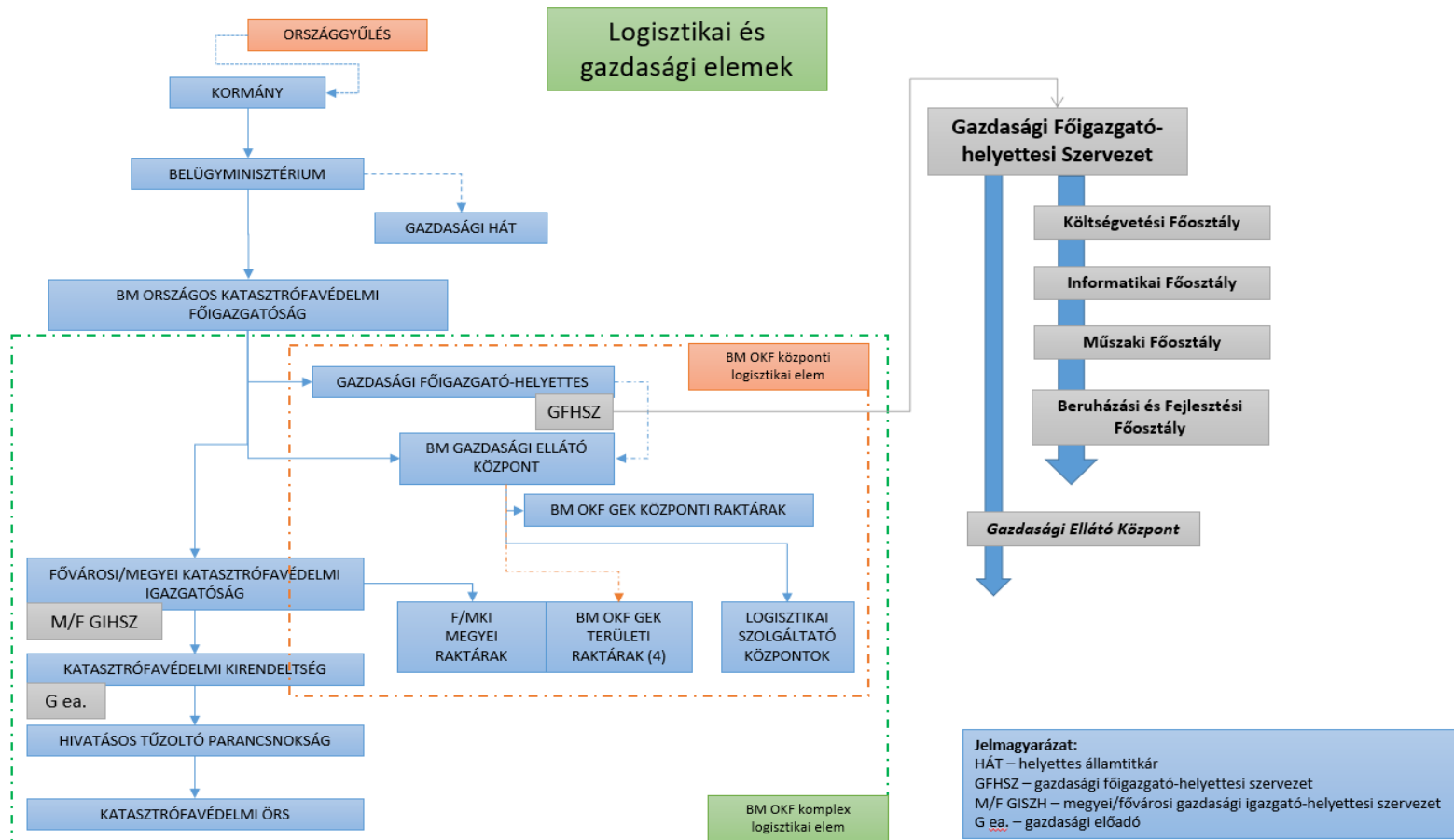
A 3. ábrán látható szervezeti struktúra jól szemlélteti, hogy az igazgatóságok gazdasági szakterületei lekövetik a BM OKF gazdasági főigazgató-helyettesi szervezetét (a továbbiakban: BM OKF GFHSZ), rendelkeznek költségvetési és számviteli, műszaki, informatikai és távközlési, valamint rendszerfelügyeleti és fejlesztésszervezeti elemekkel.⁴⁰

³⁷ A Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 11/2018. (VI. 12.) BM utasítás (a továbbiakban: BM SZMSZ) 30. § (2) bekezdés

³⁸ BM SZMSZ 52. § (1) bekezdés e) pont

³⁹ BM SZMSZ 52. § (1) bekezdés q) pont – A gazdasági helyettes államtitkár a tartalékgazdálkodási feladatokkal összefüggésben „*jogosult a katasztrófák elleni védekezéshez szükséges központi rendeltetésű állami tartalékkészletek (...) tárolásával, karbantartásával, kezelésével és megőrzésével kapcsolatos megállapodások minisztérium képviselőjében történő aláírására*”.

⁴⁰ Az igazgatóságokon önálló gazdasági igazgatóhelyettesi szervezeti elem került létrehozásra. A gazdasági igazgatóhelyettes közvetlen alárendeltségében működik a költségvetési, a műszaki és az informatikai osztály. A kirendeltségeken gazdasági előadói munkakör került kialakításra a helyben jelentkező gazdasági feladatok ellátására.

3. számú ábra. A BM OKF logisztikai és gazdasági elemeinek szervezeti ábrája (az ábrát a szerző készítette)

Ezek a szervezetek felölelik a napi és a katasztrófaelhárítási feladatellátás tervezési, szervezési és végrehajtási tevékenységének teljes vertikumát.

Az operatív szinten történik a megyei igazgatóságok katasztrófavédelmi kirendeltségeihez tartozó szervezeti elemeinek és az erőforrásaiknak felhasználása, alapvetően a napi feladatellátáshoz kapcsolódó logisztikai képességek alkalmazásával.

A következő fejezetben ismertetem a katasztrófavédelem területén a termelői és fogyasztói logisztika értelmezését, valamint bemutatom, hogy a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetnél hogyan és milyen szervezeti elemek közreműködésével valósul meg a logisztikai támogatási feladatok végrehajtása.

A BM OKF logisztikai támogatás feladatainak szervezeti szintű végrehajtása

A katonai logisztikai kutatások egyik érdekes területe a termelői és fogyasztói logisztika elkülönítése és ennek értelmezése a védelem területén. Áttanulmányozva az erre vonatkozó kutatások eredményeit megállapítható, hogy a *termelői logisztika* a logisztikai folyamatok működéséhez szükséges feltételek biztosítására irányuló stratégiai és bizonyos taktikai tevékenységek összessége. A *fogyasztói logisztika* az operatív szinthez kapcsolódó igénytámasztás és tervezés, az erőforrások felhasználása, valamint a felhasználáshoz, az alkalmazáshoz kapcsolódó logisztikai folyamatok szervezése. A fogyasztói logisztika feladatait a végrehajtó és közreműködő szervezetek logisztikai szervezeti elemei hajtják végre.

Ezzel kapcsolatban Dr. Gáspár Tibor nyá. vezérőrnagy, a Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokságának volt parancsnoka 2018-ban megjelent publikációjában az alábbiakat rögzíti: „*a logisztika szétválasztása – termelői és fogyasztási területre – csupán tudományos értelemmel bír. A napi biztosítási, támogatási feladatokban a két alrendszer szorosan összetartozik, nagyon sok szállal kapcsolódik egymáshoz, az egyik a másik nélkül nem tud működni.*”⁴¹

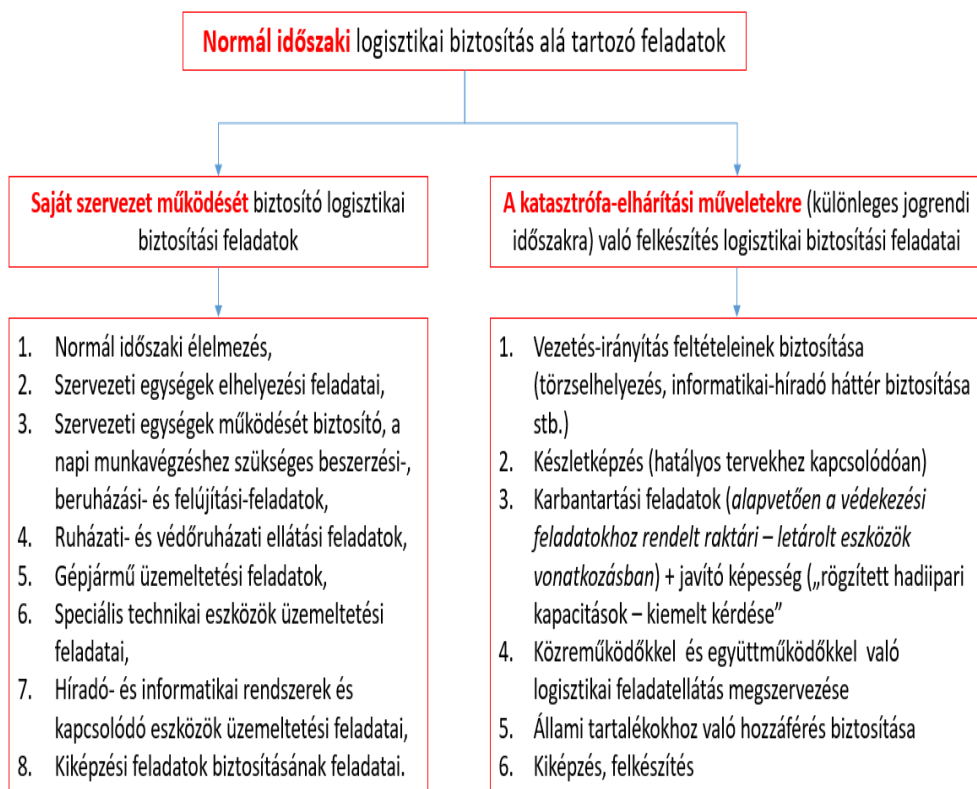
⁴¹ GÁSPÁR 2018. 153. oldal

A következő alfejezetben ismertetem a hivatásos katasztrófavédelem logisztikai rendszerének alapvető feladatait a termelői és fogyasztói logisztika szemszögéből csoportosítva.

A termelői és fogyasztói logisztika értelmezése és megvalósulása a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetnél

A BM OKF alaprendeltetésével összefüggően – eddigi kutatásai alapján – a normál időszaki logisztikai feladatokat az alábbiak szerint csoportosíthatjuk (4. ábra).

4. számú ábra: Normál időszaki logisztikai feladatok csoportosítása⁴²

A BM OKF katasztrófavédelmi logisztikai rendszerének alaprendeltetéséből, valamint a 4. ábrán látható csoportosításból következik, hogy a BM OKF logisztikai rendszerének egyszerre kell ellátnia az alábbi feladatokat:

⁴² LOGISZTIKA A KÖZSOLGÁLATBAN 2018, 306. oldal – alapján készítette a szerző

- biztosítani a saját szervezet operatív működtetésének logisztikai feltételeit;
- végezni a megelőzési időszakban végrehajtandó katasztrófaelhárításra való felkészülési feladatok logisztikai támogatását;
- biztosítani a védelmi igazgatás törzsszintű működéséhez szükséges irányító szervek felállításával, működtetésével kapcsolatos logisztikai támogatási háttérrel.⁴³

A BM OKF logisztikai és gazdasági szervezeti elemeinek kialakítása, feladatai, valamint a hatályos szervezeti működési szabályozók alapján megállapítható, hogy a stratégiai, taktikai és operatív szinten elhelyezkedő katasztrófavédelmi logisztikai szervezetek egymásra utaltsága, szervezeti együttműködése hasonló a katonai logisztikai szervezetek működéséhez, ezért a katonai terminológia szerinti termelői és fogyasztói logisztika logikájára épülő logisztikai feladatok csoportosítása ezen a szakterületen szintén végrehajtható. Amennyiben a BM gazdasági helyettes államtitkári szervezetét (a továbbiakban: BM GHÁTSZ) és a BM OKF GFHSZ szervezeteket és feladatrendszerüket termelői logisztikai elemként értelmezzük, akkor elméletileg a BM OKF termelői logisztikai feladatköre két nagy csoportra bontható. Az első csoportba tartoznak a BM OKF-re meghatározott BM GHÁT országgazdálkodási szintű, valamint a BM OKF GFHSZ egységei által ellátott, a logisztikai folyamatok működtetéséhez szükséges közvetlen szakfeladatok. A második csoportba sorolhatók a BM OKF gazdasági főigazgató-helyettes úgynevezett logisztikai szakirányítói⁴⁴ feladatai.

⁴³ Ez a feladatrendszer megjelenik a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság katasztrófavédelmi logisztikai rendszerének működéséről, logisztikai támogatásának tervezéséről és végrehajtásáról szóló 1/2016. BM OKF főigazgatói intézkedés (a továbbiakban: 1/2016-os intézkedés) 3. pontjában.

⁴⁴ A BM OKF vonatkozásában – a termelői logisztikai feladatkörben megvalósuló logisztikai szakirányítói feladatok felsorolását az 1/2016-os intézkedés 6. pontja tartalmazza. A BM OKF gazdasági főigazgató-helyettesnek az országos logisztikai szakirányítási feladatkörbe tartozó feladatai az alábbiak:

- a) „a hivatásos katasztrófavédelem logisztikai rendszerének, logisztikai feladatainak stratégiai szintű tervezése, szervezése,
- b) a BM OKF főigazgató logisztikai tárgyú döntéseinek, illetve javaslatainak előkészítése, a végrehajtás felügyelete,
- c) a logisztikai szervezetek irányítását, vezetését biztosító információgyűjtési, tervezési, döntés-előkészítési, belső kommunikációs, valamint ellenőrzési feladatok koordinálása és végzése,
- d) a logisztikai szakterületet érintő két- és többoldalú kapcsolatok szervezése, előkészítése,
- e) a katasztrófák logisztikai szükségleteinek prognosztizálása,

A fentiek alapján értelmezett termelői logisztika biztosítja a szakirányítást a BM OKF GEK irányába, és szabályozási keretet ad a területi és a helyi katasztrófavédelmi szervezetek felé. Továbbá, biztosítja a tervezési és szervezési szintű kapcsolódást a védelmi igazgatás stratégiai szintű szereplői irányába. A termelési logisztika által meghatározott keretszabályozásban szereplő gazdálkodási és logisztikai feladatokat megvalósító szervezeti elemeket úgy kell kialakítani, hogy a Magyarország Alaptörvénye által meghatározott különleges jogrendi időszakokban, valamint a Kat.-ban meghatározott katasztrófaveszély időszakában is el tudják látni a feladataikat.

Fogyasztói logisztikaként értelmezhető a végrehajtó szervezeti elemek és feladatrendszerük. Így pl.: a BM OKF GEK, a fővárosi és területi katasztrófavédelmi igazgatóságok, a katasztrófavédelmi kirendeltségek, a hivatásos tűzoltóságok/őrsök, a hozzájuk rendelt gazdasági és logisztikai szervezetek⁴⁵.

A **BM OKF GEK** alapvető logisztikai feladatai alapján végzi az ellátási körébe tartozó szervezetek operatív, napi működésével és a felkészülési időszakkal összefüggő logisztikai feladatainak megtervezését, szervezését. Ez magába foglalja a tényleges műveleti időszakra vonatkozó megerősítő logisztikai, valamint az országos lebiztosítások tervezési, szervezési feladatait, továbbá a HUNOR központi mentőegység logisztikai képességének biztosítását, készenlétben tartását. A **megyei igazgatóságok** saját hatáskörükben ellátják a napi működéssel összefüggő operatív, valamint a felkészülési időszak logisztikai feladatainak tervezését, végzik a különböző beavatkozások, műveletek logisztikai feladatainak koordinálását, továbbá a megyei szintű lebiztosítások tervezését, szervezését. Megteremtik a Katasztrófavédelmi Kirendeltségek és a Hivatásos Tűzoltó Parancsnokság(ok) „csapatellátásra vonatkozó” követelmények szerinti logisztikai feltételeket, végzik a logisztika támogatási feladatainak szervezését és az ellátás rendjének kidolgozását. Továbbá, a beavatkozási műveletek befejezését követően elvégzik a műveletek logisztika szempontú elemzését, intézkednek az alapkészletek hiányainak pótlására.

A fentiekben vizsgált termelői és fogyasztói logisztikai feladatok és az azokat végrehajtó szervezetek szerepének bemutatása alapján megállapítható, hogy a végrehajtásban részt vevők felölelik a

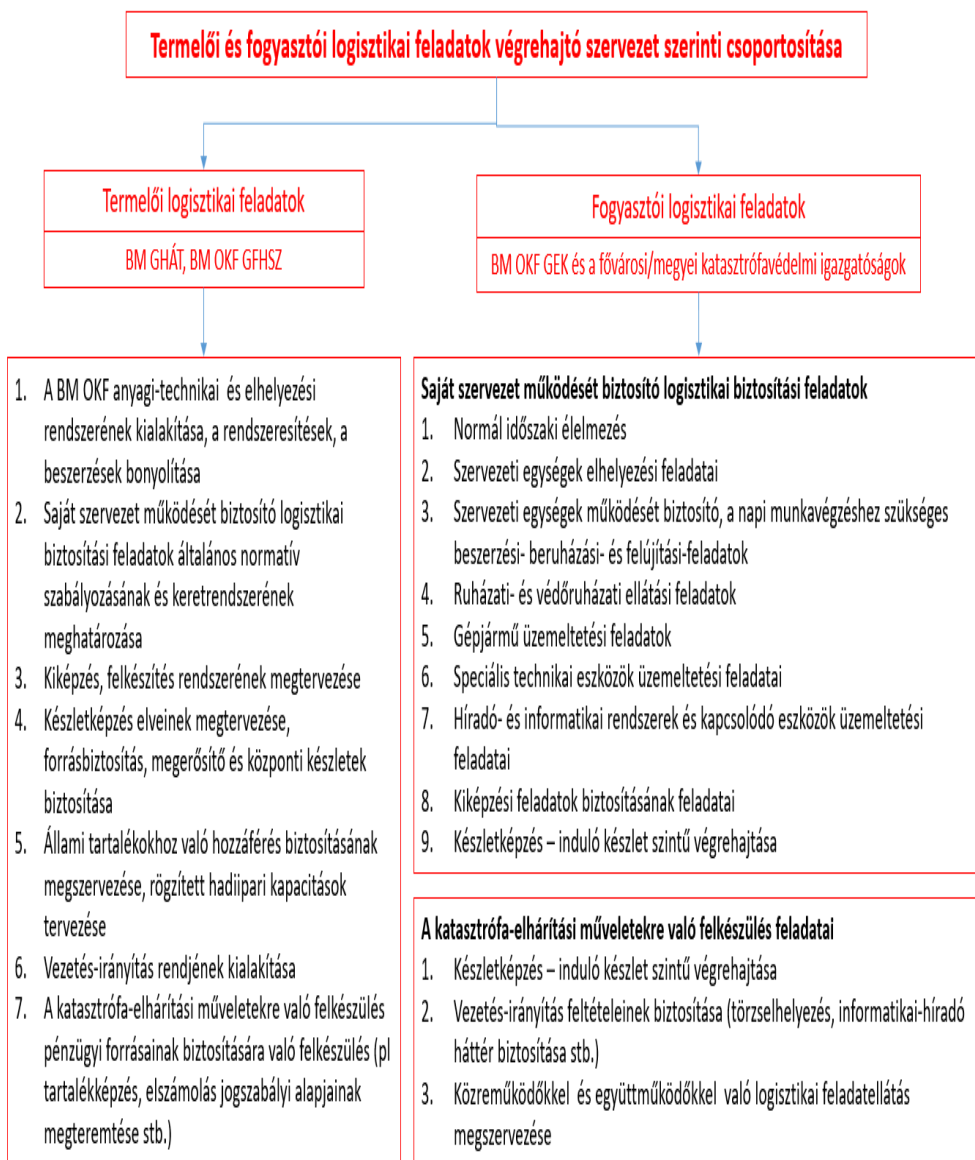
---

f) a központi veszélyelhárítási terv logisztikai részének kidolgozása,

g) a bekövetkezett katasztrófa elhárításához a várható logisztikai szükségletek felderítése, megállapítása.”

⁴⁵ HORVÁTH 2018., 137. oldal

katasztrófavédelmi logisztikai támogatás teljes vertikumát. Eltekintve a BM SZMSZ-ének, illetve a BM OKF SZMSZ-ének a szervezeti egységek szerinti részletes feladatismertetésétől, de figyelembe véve a kapcsolódó jogszabályok előírásait, a normál (felkészülés) időszaki termelői és a fogyasztói logisztikai feladatok az 5. számú ábra szerint csoportosíthatók.

5. számú ábra. Normál időszaki logisztikai feladatok csoportosítása⁴⁶

⁴⁶ LOGISZTIKA A KÖZSZOLGÁLATBAN 2018, 306. oldal, valamint a BM SZMSZ és a BM OKF SZMSZ – alapján készítette a szerző

Az 5. ábrán csoportosított feladatokkal kapcsolatban az alábbiak alapíthatók meg:

- a BM GHÁT összegazgati szinten végzi a szabályozási, normaalkotási, a gazdálkodási és logisztikai támogatási feladatokra vonatkozó keretszabályozást, amely biztosítja az ágazati irányítás-vezetés érvényesülését;
- a BM OKF GFHSZ a BM GHÁT összegazgati szabályozását ülteti át a BM OKF szintjére valamennyi szakterület vonatkozásában, a fogyasztói logisztikai szinthez tartozó szervezeti elemek felé delegált közvetlen szakfeladat-ellátásokon keresztül;
- a BM OKF gazdasági főigazgató-helyettes a BM OKF „első számú logisztikusa”, aki a szakirányítói hatáskörében szervezi és koordinálja a hivatásos katasztrófavédelem logisztikai támogatási feladatait;
- a végrehajtás sajátos szereplője a BM OKF GEK, aki rendelkezik bizonyos stratégia szintű feladatrendszerrel, ugyanakkor területi jogállású szervezetként, a fogyasztói feladatok végrehajtása szempontjából a megyei igazgatóság felé is véggez logisztikai támogatást.

A következő alfejezetben bemutatom a BM OKF GEK logisztika feladatrendszerét, valamint ismertetem a BM OKF logisztikai szabályozásának gyakorlati problémáit, és javaslatot teszek a hiányosságok megszüntetésére.

A BM OKF GEK logisztikai rendszere és feladatai

A BM OKF GEK a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet egyik kiemelt fontosságú feladatellátó, önállóan működő és gazdálkodó szerve, amely 2010. szeptember 1-én került megalapításra, mint területi jogállású szervezete. Szakirányítását és ellenőrzését a BM OKF gazdasági főigazgató-helyettes látja el⁴⁷, akinek a szakirányítása kiterjed a GEK gazdasági és logisztikai rendszerére. Egyben a BM OKF GEK-en keresztül – egyfajta szolgáltatás-nyújtásként - ellátja a BM OKF, a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ, valamint a Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság logisztikai biztosítását, és működteti a Központi Raktárbázist⁴⁸.

---

⁴⁷ BM OKF SZMSZ 44.2. pont alapján

⁴⁸ BM OKF SZMSZ 140. pont alapján

A BM OKF GEK kiemelt feladatköre, hatás- és jogköre az Alapító Okiratában és a Szervezeti Működési Szabályzatában⁴⁹ (a továbbiakban: BM OKF GEK SZMSZ) került rögzítésre, mely alapján az alábbi logisztika feladatokat végzi:

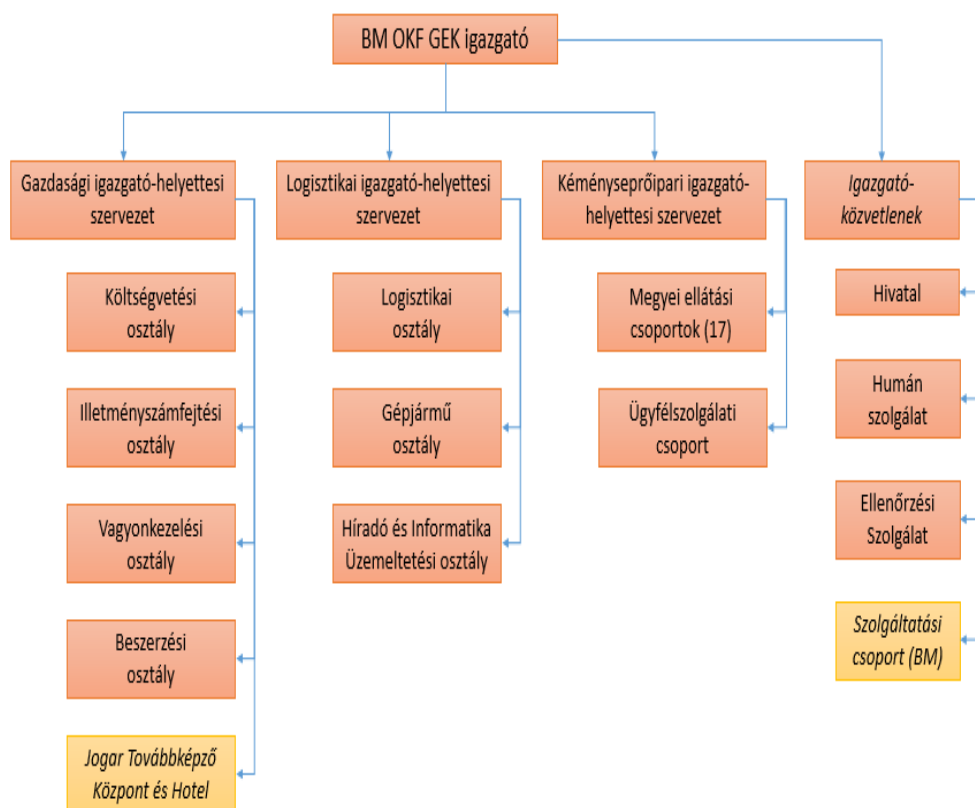
- működteti az országos katasztrófavédelmi logisztikai támogató rendszert;
- logisztikai támogatást és ellátást nyújt az ellátási hatáskörébe tartozó hivatásos katasztrófavédelmi szervezeteknek;
- kezeli az országos rendeltetésű, valamint a megyei katasztrófa-készleteket, végzi a kapcsolódó szállítási feladatokat, ellátja az anyaggazdálkodással kapcsolatos feladatokat;
- az ellátási körébe tartozó költségvetési szervek állománya részére munkahelyi vendéglátás keretében étkeztetési és vendéglátási feladatokat végez;
- ellátja a HUNOR központi mentőegység logisztikai képesség biztosítását;
- működteti a kezelésében lévő központi és regionális kiképző- és raktárbázisokat, gondoskodik a készletezés és raktározás infrastrukturális feltételeiről, a raktárak védelméről, végzi azok üzemeltetésével, fenntartásával, működtetésével kapcsolatos feladatokat.

A BM OKF GEK az alapító okiratban meghatározott feladatrendszerét három igazgatóhelyettesi szervezetben, alárendelt osztályszintű szervezeti elemek együttműködésével valósítja meg, amely a 6. számú ábrán látható.

Az ábrából kitűnik, hogy a BM OKF GEK igazgatóhelyettesi szervezeti feladataikat a hozzájuk tartozó osztályok útján hajtják végre. A GEK hatályos SZMSZ-ének és az igazgatóhelyettesi szervezetek ügyrendjének tanulmányozása alapján megállapítható, hogy a BM OKF GEK-en belül is elkülöníthetők a termelői és fogyasztói logisztikai feladatokat ellátó osztály szintű szervezeti elemek, melyek az alábbiak.

---

⁴⁹ BM OKF Alapító okirat és BM OKF GEK Szervezeti és Működési Szabályzat: https://gek.katasztrofavedelem.hu/application/uploads/attachment_data/file/1607072938.pdf, <https://gek.katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/2019-11/64411.pdf> letöltés: 2021.01.08.

6. számú ábra: A BM OKF GEK szervezeti osztályszintű felépítése⁵⁰

A termelői logisztikát megvalósító különböző szakterületek osztályai:

Gazdasági Igazgatóhelyettesi Szervezet

- Költségvetési Osztály, amely végzi a jóváhagyott előirányzatokkal való gazdálkodást, illetve biztosítja a fogyasztói logisztika szakterületei részére a kiadott gazdálkodási kereteket;
- Beszerzési Osztály, amely végzi a BM OKF GEK szintjén a közbeszerzési tervek összeállítását, belső normákban meghatározott értékhatár feletti beszerzési eljárások bonyolítását, illetve felméri és összesíti az ellátási körébe tartozó igényeket, melyek vonatkozásában kezdeményezi a szükséges beszerzési eljárások lefolytatását;

⁵⁰ Forrás: BM OKF GEK SZMSZ 2. függelék – ez alapján készítette a szerző. A cikkem témáját közvetlenül nem érintő Szolgáltatási csoport és a Jogar Továbbképző központ és Hotel szervezeti elemek feladatrendszerének ismertetésétől eltekintek.

- Vagyonkezelési Osztály, amely elkészíti az üzemeltetett objektumok éves beruházási, felújítási és karbantartási terveit, koordinálja az elhelyezési feladatok megvalósítását.

Logisztikai Igazgatóhelyettesi Szervezet

- Logisztikai Osztály, amely végzi a logisztikai feladatok tervezését, szervezését és koordinálását; a logisztikai támogatás elveinek, követelményeinek kidolgozását, valamint felelős a különböző anyagok védelmi célú lebiztosításáért.

A termelői logisztikai feladatok megvalósítását a két logisztikai igazgatóhelyettesi szervezet osztályai együtt valósítják meg. Ezek látják el a BM OKF GEK stratégiai szintű logisztikai előkészítési és tervezési feladatait, valamint közvetve felelősek a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet megerősítéséért, azaz a másodlagos logisztikai képességek kialakításáért, biztosításáért⁵¹.

A BM OKF GEK *fogyasztói logisztikai* feladatai közzé soroljuk a saját és az ellátási körébe tartozó szervezetek részére nyújtandó, a működésükhöz szükséges logisztikai szolgáltatásokat, amelyeket a saját, valamint az ellátandók logisztikai szervezetei útján valósít meg. Továbbá, a GEK országos hatáskörben megerősítő logisztikai támogatást nyújt a megyei igazgatóságok részére, a másodlagos logisztikai képesség kialakítása érdekében⁵². Leegyszerűsítve, a megyei igazgatóságok működési területükön bekövetkező események, katasztrófa-helyzetek elhárításáért elsődlegesen felelősek, önállóan tervezik és végzik a logisztikai ellátási feladataikat. Ehhez kapcsolódik a BM OKF GEK megerősítő logisztikai támogatása, amelyet szükség esetén külső szervezetek bevonásával vagy saját végrehajtó szervezeteinek közreműködésével végez.⁵³

Szabályozási oldalról vizsgálva a BM OKF GEK feladatrendszerét, a szervezet igazgatója a 12/2019. számú intézkedésében kiadta a

---

⁵¹ HORVÁTH 2009. 120. oldal

⁵² Ez a fajta logisztikai szolgáltatás „logikai” hasonlóságot mutat a Chikán-féle integrált ellátási láncban megjelenő logisztikai szolgáltatásokhoz, ahol a különféle logisztikai szolgáltatók, illetve szervezetek logisztikai rendszereinek összekapcsolása történik.

⁵³ Közvetett szolgáltatás alatt értem például a BM OKF központi beszerzéséből – a megyék felé elosztandó anyagok, technikai eszközök kiosztásában való közreműködést, míg saját szervezeten belül szolgáltatásként értelmezem a BM OKF GEK által tervezett, beszerzett és letárolt vagy lebiztosított anyagok, technikai eszközök és direkt szolgáltatások nyújtását, alapvetően műveleti időszakban.

Logisztikai Igazgatóhelyettesi Szervezet (a továbbiakban: LIHSZ) ügyrendjét, amelynek célja ezen szervezet működésének, a hozzá tartozó osztályok feladatainak, belső és külső kapcsolatainak szabályozása. A LIHSZ ügyrendjében meghatározott osztályok feladatkörét áttekintve szabályozási hiányosság állapítható meg a BM OKF GEK SZMSZ és a LIHSZ ügyrendje között. Míg a BM OKF GEK SZMSZ egyértelműen a Logisztikai Igazgatóhelyettesi Szervezethez tartozó logisztikai osztály feladatkörébe utal bizonyos termelői logisztikai feladatokat, addig az ügyrendben erre vonatkozóan nem található utalás. Az ügyrendben jelzett osztályszintű feladatok alapvetően a fogyasztói logisztika feladataira helyezi a hangsúlyt, alul reprezentálva a stratégiai jellegű és a kidolgozó feladatok személyéhez, szervezethez történő telepítését.

A feladat összetettségét és azok végrehajtását vizsgálva megállapítható, hogy a logisztikai osztály szakmai tevékenységének központjában alapvetően a fogyasztói logisztikai feladatok állnak, a termelői logisztikai feladatok nem, vagy csak hiányosan kerülnek végrehajtásra, részben az ügyrendi szabályzás hiányosságai miatt. A BM OKF GEK SZMSZ-t vizsgálva, az alábbi logisztikai tervezési és koordinációs feladatok nincsenek nevesítve az ügyrendben:

- a műveletekhez kapcsolódó logisztikai tervezési, majd a műveleteket követő értékelési, elemzési feladatok megvalósítása;
- a közép- és hosszútávú logisztikai ellátási rendszer megtervezése, megszervezése, a logisztikai támogatás elveinek, követelményeinek kidolgozása.

Javaslat a BM OKF logisztikai rendszerének lehetséges továbbfejlesztésére, hatékonyabb logisztikai koordináció kialakítására

A fentiekben ismertetett termelői és fogyasztói logisztika feladatainak komplexitása rámutatott, hogy azok egymásra hatása miatt, egy szervezet szakterületi ügyrendjében szükséges a folyamatok teljeskörű megjelenítése. Kiemelten fontos lenne a BM OKF termelői logisztikai elemeivel való kapcsolódások tételes rögzítése, szabályozókban történő megjelenítése.

Szervezetfejlesztésre és a szabályozásra vonatkozó javaslataimat az alábbiakban összegzem:

- 1) Javaslom, hogy a BM OKF GFHSZ főosztályai által végzett szakirányítás közvetlenül és egyenes úton valósuljon meg, továbbá ez mindig jelenjen meg a hatályos BM OKF GEK igazgatóhelyettesi ügyrendjében.

- 2) Az előző alfejezetben ismertetett, a termelői logisztika tervezési és koordinációs feladatainak szabályzási és végrehajtási hiányosságainak megszüntetésére javaslom a BM OKF GEK igazgató közvetlen irányítási és ellenőrzési hatáskörébe tartozó olyan logisztikai tervezési és koordinációs szervezeti elem létrehozását, amelynek feladata és hatásköre kiterjed az ilyen jellegű feladatok ellátására.
- 3) A BM OKF GFHSZ vonatkozásában javaslom egy úgynevezett logisztikai koordináció menedzsment szervezeti elem létrehozását a BM OKF gazdasági főigazgató-helyettes közvetlen irányítása alá rendelve. Ez a koordináció menedzsment szervezeti elem⁵⁴ feladatkörében elláthatná az alábbi feladatokat:
  - a) a BM OKF vonatkozásában az országos logisztikai normaalkotási és egységes logisztikai adatbázisok létrehozásának koordinációs feladatainak ellátását,
  - b) a műveletek logisztikai támogatásának koordinációját a BM OKF és a jogszabályban nevesített közreműködők között,
  - c) a BM OKF fogyasztói logisztikai feladatokat megvalósító szervezetek irányába folyamatos logisztikai képességgel kapcsolatos monitoring feladatot,
  - d) a katasztrófavédelmi logisztika szempontjainak érvényre juttatása érdekében, szakértői szinten, részvétel a jogalkotási folyamatokban,
  - e) részvétel a kárhelyszíni logisztikai koordinációs feladatok végrehajtásában, különös tekintettel a védelmi igazgatás különböző szintjein megvalósítandó logisztikai feladatok végrehajtására.
- 4) Javaslom az országos rendszerelemekkel kapcsolatos koordináció megvalósítását a katasztrófavédelmi célú lebiztosítások tervezése, szervezése, valamint a gazdaságbiztonsági rendszer katasztrófavédelmi célú készletezési feladatainak végrehajtása területén.

Közép- és hosszútávon ez a koordináció menedzsmentszervezet- „vízió” és stratégiaalkotási gondolkodás eredményeképpen elérhetjük a logisztikai képességek eredményesebb összehangolását a közreműködők, a nemzetgazdaság szereplői, a védelemgazdasági erőforráselérés és az önkéntesség hatékonyságának növelése érdekében.

---

⁵⁴ A koordinációs menedzsment szervezeti elem gondolata 2012. december 22-én, Dr. Bakondi György t. altábornagy, BM OKF főigazgató által jóváhagyott - Elgondolás a katasztrófavédelem logisztikai rendszerének átalakítására- tárgyban készített előterjesztésben már szerepelt, illetve publikációban megjelent: DEMÉNY-HORVÁTH 2012., 11. oldal

Természetesen egy ilyen szervezet létrehozásának lehetősége, valamint a szervezeti struktúrán belüli helyének, szerepének tényleges meghatározása további vizsgálatokat igényel.

Összefoglalás

A cikk első fejezetében ismertettem az egységes katasztrófavédelem irányítási rendszerét és a védekezés logisztikai támogatásának folyamatát, melynek során megállapítottam, hogy a fegyveres és rendvédelmi szervek irányítási és vezetési rendjére jellemző a központosított irányítási és a törzskari vezetési rend érvényesülése, a teljeskörűsége törekvő szabályozottság. Továbbá, az ilyen szervezetek művelési biztosítási feladatainak megszervezése egy olyan logisztikai szervezeti háttérrel igényel, amely nem nélkülözheti a gazdálkodó szervezetek által alkalmazott polgári logisztika módszereit, működési és folyamatszervezési logikáját.

Megállapítottam, hogy a polgári logisztika feladatai irányítási és vezetési szemszögből feloszthatók stratégiai, taktikai és operatív szintű feladatokra, valamint jellemző rá a nyereségérdekeltség, a haszonelvű működés. A fegyveres és rendvédelmi szervek esetében a logisztikai feladatok szintén feloszthatók stratégiai, taktikai és operatív szintű feladatokra, viszont itt a nyereségérdekeltség működés nem értelmezhető, mert ezek legfontosabb jellemzője az alaprendeltetés sikeres végrehajtása. Továbbá, fontos elvárás és követelmény a fenntartható finanszírozás, költséghatékonyság, valamint a védekezési műveletek kiszámíthatósága és ellenőrizhetősége.

A BM OKF vonatkozásában bemutattam az ágazati irányításának sajátosságait, részletesen vizsgáltam a BM OKF GFHSZ termelői logisztikai és szakirányítási sajátosságait, továbbá önálló fejezetben vizsgáltam meg a BM OKF GEK, mint a központi logisztikai szervezet logisztikai rendszerének sajátosságait. Ezen belül csoportosítottam a termelői logisztika feladatait és rámutattam, hogy ezek végrehajtását olyan osztályszintű elemek végzik, amelyek a fogyasztói logisztika napi feladatait is ellátják.

Elemelve a belső szervezeti szabályozókat, egyfajta szabályozási ellentmondást tapasztaltam a BM OKF GEK SZMSZ és a LIHSZ ügyrendje között. Rámutattam a termelői logisztikai feladatok ügyrendi szinten történő szabályozási hiányosságára, mert az SZMSZ a

logisztikai osztály egyértelmű feladatkörébe utal olyan feladatokat, amelyek végrehajtási jogköre nem egyértelműen szabályozott. A szabályozási és működési hiányosságok felszámolására szervezetfejlesztési javaslatot tettem, amely tartalmazza a BM OKF GEK igazgató közvetlen alárendeltségébe tartozó logisztikai tervezési és koordinációs szervezeti elem esetleges felállítását, valamint a BM OKF GFHSZ vonatkozásában egy úgynevezett logisztikai koordinációmenedzsment szervezeti elem létrehozására.

A szervezetfejlesztés, illetve a szervezetszabályozók összhangjának megteremtésével „helyére kerülhetnek” a termelői logisztikai feladatok. Ennek révén a központi szervezetnél – az előző fejezetben vizsgált központi koordinációs szervezeti elemre hivatkozva – egy olyan stratégiai elem jöhetne létre, amely révén a logisztikai irányítás hangsúlyosabban tudna megjelenni. Ezáltal lehetővé válna az alkalmazási/műveleti követelmények és képességek, valamint a rendelkezésre álló erőforrások vezetési szintű összehangolása, valamint megvalósulhat a korszerű logisztikai elvek rendszerszintű alkalmazásának bevezetése és a logisztikai támogatási folyamat korszerűsítése.

Felhasznált irodalom

1. Báthy Sándor - Derzsényi Attila - Horváth Zoltán - Németh Gyula: Logisztikai együttműködés a sikeres védekezésért, Katonai Logisztika 2018. évi 3-4. szám 7-36. oldal
2. Kádár Pál: Gondolatok a védelmi-biztonsági szabályozás reformjának egyes kérdéseiről, Honvédelmi Szemle 2022/1. szám, 3-19 oldal
3. Tóth Rudolf-Horváth Zoltán: A logisztikai támogatás helye, szerepe a hazai katasztrófavédelem rendszerében, Polgári Védelmi Szemle 2009. 1. szám; ISSN 1788-2168
4. Pataki Iván: A katasztrófavédelem kiindulópontja egy országos stratégia, Hadtudomány X. évfolyam 2000. december, 4. szám – http://mhht.eu/hadtudomany/2000/4_12.html
5. Horváth Zoltán: A védelmi tartalékolás története, jogszabályi alapjai, a tartalékok típusai és rendeltetése I. rész, Katonai Logisztika 2020. évi 1-2 szám 284-318.o, e-ISSN 1789-6398, ISSN 1588-4228
6. Balaska Andrea-Czenczer Orsolya-Fórizs Sándor-Horváth József-Kónya József-Kovács Gábor-Pallo József-Schweickhardt Gotthilf-Szakács Gábor: A rendészeti szervek vezetés és

- szervezéselmélete, Nemzeti Közszerológáti Egyetem Rendészettudományi Kar Budapest, 2014.,
<http://m.ludita.uni-nke.hu/repository/bitstream/handle/11410/9984/Teljes%20sz%C3%B6veg%21?sequence=1&isAllowed=y>
7. Gáspár Tibor: A magyar honvédség logisztikai rendszerének története - VIII. A logisztikai rendszer kialakulása és fejlődése napjainkig, a logisztika felső vezetése I. rész; Katonai Logisztika 2018. évi 3-4. szám;
http://epa.oszk.hu/02700/02735/00087/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2018_3-4_148-181.pdf
  8. Logisztika a közszolgáltatásban (egyetemi jegyzet), Dialóg Campus Kiadó 2018, ISSN 2560-0222 *Horváth Zoltán V. fejezet – Katasztrófavédelmi logisztika* 269-315. oldal; ISBN 978-615-5764-54-7 (nyomtatott); ISBN 978-615-5764-55-7 (elektronikus);
https://akfi-dl.uni-nke.hu/pdf_kiadvanyok/web_PDF_EKM_Logisztika_a_kozszolgalatban.pdf
  9. Horváth Zoltán: A katasztrófavédelmi logisztikai tervezési rendszer a stratégiai tervezés része, Műszaki Katonai Közöny XXVIII. évfolyam, 4. szám, 123-146. oldal, ISSN 2063-4986 (Online)
https://mkk.uni-nke.hu/document/mkk-uni-nke-hu/2018_4_09_Horvath%20Zoltan_MKK%20cikk.pdf
  10. Horváth Zoltán: A HUNOR Hivatásos Katasztrófavédelmi Mentőszervezet logisztikai támogató rendszerének kialakítása, feladatai, a BM OKF Gazdasági Ellátó Központ szerepe a megvalósításban, Katonai Logisztika 21. évfolyam 2013. 1. szám, ISSN 1789-6398 23-34. oldal
http://epa.oszk.hu/02700/02735/00075/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2013_1_023-034.pdf
  11. Horváth Zoltán: A hazai katasztrófavédelmi logisztikai támogatás újszerű értelmezése. Polgári Védelmi Szemle, 2009/2. szám, ISSN 1788-2168, 116-124. oldal
http://www.mpsv.hu/letoltes/pvszemle2/pv2009_2.pdf
  12. Dr. Demény Ádám-Horváth Zoltán: Az egységes katasztrófavédelem új logisztikai támogató rendszerének koncepciója. Katasztrófavédelmi Szemle, 2012. 19. évfolyam, 2. szám, ISSN 1218-2958, 13-19. oldal
<http://www.vedelem.hu/letoltes/anyagok/424-az-egyseges-katasztrofavedelem-uj-logisztikai-tamogato-rendszerek-koncepcioja.pdf>

Jogszabályok

1. Magyarország Alaptörvénye
2. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény
3. A Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény
4. A Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011.évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet
5. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény
6. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet
7. A védelmi igazgatás tervrendszerének bevezetéséről szóló 1061/2014. (II. 18.) Korm. határozat
8. Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiájáról szóló 1163/2020. (IV. 21.) Korm. határozat
9. Magyarország Nemzeti Katonai stratégiájáról (a továbbiakban: NKS) szóló 1656/2012. (XII. 20.) Korm. határozat
10. 16/2009. (III.5) HM utasítás a Honvédelmi Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról
11. 11/2018. (VI. 12.) BM utasítás a Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról
12. 5/2020. (XI. 13.) BM OKF utasítás a BM OKF szervezeti és működési szabályzatáról
13. A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság katasztrófavédelmi logisztikai rendszerének működéséről, logisztikai támogatásának tervezéséről és végrehajtásáról szóló 1/2016.(I.04.) számú BM OKF főigazgatói intézkedés